

DEBAT CIUTADÀ (XXIV)

OPINIÓ SOBRE EL TURISME (V): INTERROGANTS OBERTS

Com cada any, a més dels seus números habituals de diverses temàtiques, iniciam la sèrie de Quaderns Gadeso dedicada a analitzar la situació del sector turístic de la nostra comunitat, des de totes les vessants: empresaris, turistes, zones i ciutadans.

Enguany, donat el context de crisi socioeconòmica que estam patint, hem apostat per invertir l'ordre habitual d'aquesta sèrie i presentam l'opinió del ciutadans i ciutadanes de les nostres illes, que no tenen necessàriament relació directe amb l'activitat turística.

Al conjunt de les Illes Balears, es considera majoritàriament que el turisme pot continuar essent la locomotora de la nostra economia i, pel mateix, un instrument bàsic i necessari per a la recuperació de l'activitat econòmica a la nostra comunitat. No obstant, es percep com a símptoma una lleugera però significativa disminució en la seva intensitat.

A les Pitiüses, tant a **Eivissa** com a **Formentera**, és on, de manera més majoritària, es considera bàsica la reactivació del seu sector turístic per a que es pugui donar una recuperació de la nostra economia. Un 71% dels entrevistats així ho considera.

A **Mallorca** és l'illa on disminueix de manera més rellevant aquest índex, situant-se en un 60%, mentre que **Menorca**, que també baixa de manera sensible, es situa en un 59%, l'índex més baix de les illes.

En qualsevol cas, aquesta primera dada global s'ha d'interpretar necessàriament des de diversos indicadors, ja sigui analitzant les perspectives per a la temporada alta 2009 respecte al 2008, com la capacitat del sector turístic per crear o mantenir llocs de feina (ocupació laboral), sense oblidar la visió ciutadana de les fortaleces i debilitats del turisme. Per últim, a la darrera pàgina es fa un breu anàlisi de la situació del transport aeri.

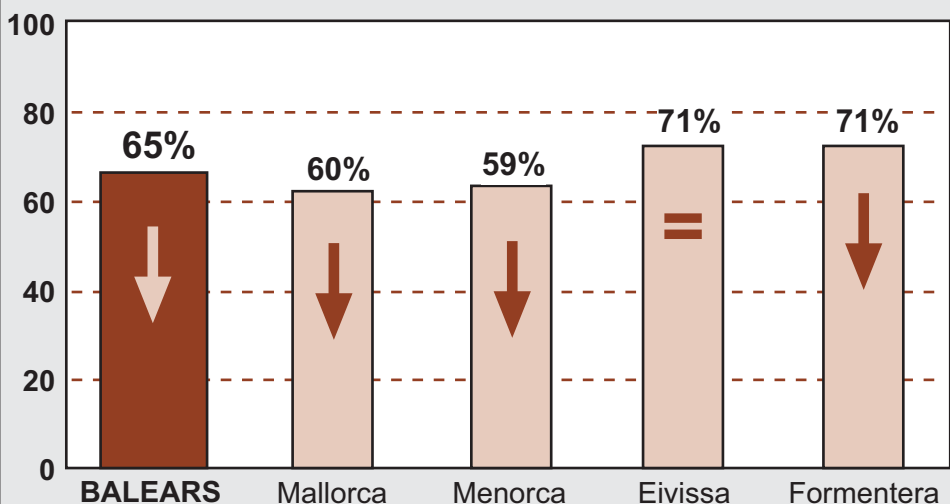
QUADERNS GADESO SOBRE EL TURISME

ANY 2009

- L'opinió dels ciutadans
Maig 2009
- Empresaris turístics (pre-temporada).
Juny 2009
- L'opinió dels turistes (Mallorca)
Juliol 2009
- L'opinió dels turistes (Menorca,
Eivissa i Formentera)
Agost 2009
- Anàlisi zona turística en reconversió
(Platja de Palma).
Setembre 2009
- Empresaris turístics (post-temporada)
Octubre 2009

TAULA N° 1

Donada la important recessió econòmica que pateix la nostra comunitat, ¿creieu que el turisme pot ser la locomotora que lideri la recuperació de la nostra economia? (% respostes afirmatives)

Font: Baròmetres Gadeso. Maig 2009

Mostra: 900 entrevistes, distribuïdes proporcionalment per illes.
Nivell de confiança: 95,5%. Error màxim: +3,3%. Treball de camp: Abril-Maig 2009

TEMPORADA 2009: SEMBLANT A 2008, PERÒ...

PERSPECTIVES DE LA TEMPORADA ALTA 2009 (comparació amb 2008)

TAULA N°2

		Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	ILLES BALEARS
CONJUNT DEL SECTOR TURÍSTIC	Millor	1,5%	1,1%	1,3%	2,0%	1,5%
	Igual	43,3%	37,8%	44,2%	46,6%	42,9%
	Pitjor	55,2%	61,1% ↑	54,5%	51,4%	55,6% ↑
Allotjament	Millor	3,1%	2,3%	2,6%	4,1%	3,0%
	Igual	53,3%	44,9%	54,1%	56,6%	52,2%
	Pitjor	43,6%	52,8% ↑	43,3%	39,3%	44,8%
Oferta Complementària	Millor	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Igual	33,2%	30,7%	34,2%	36,5%	33,6%
	Pitjor	66,8% ↑	69,3% ↑	65,8% ↑	63,5% ↑	66,4% ↑↑

Font: Baròmetres Gadeso. Maig 2009

Les perspectives per a la temporada alta 2009 respecte a 2008 es perceben de manera negativa pel conjunt del sector turístic a totes les illes, resultant molt significatiu el 61,1% dels ciutadans menorquins que creuen que serà pitjor que l'any passat.

Una anàlisi més acurada permet deduir que, en el seu conjunt, es considera que l'activitat turística relacionada amb l'allotjament (hotels, apartaments...) pot ser molt

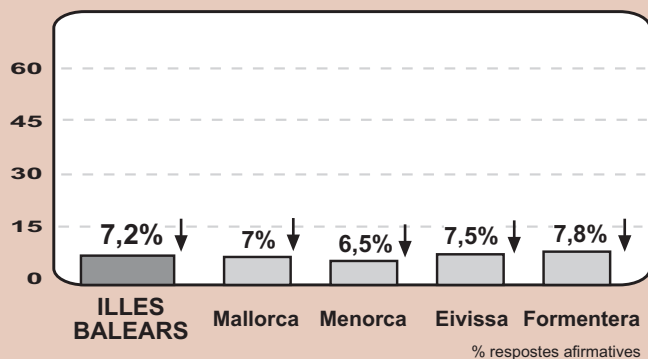
semblant a l'any 2009, excepte a l'illa de Menorca, on es torna a donar el resultat més negatiu.

És altament rellevant i preocupant que la percepció de l'oferta complementària, en tota la seva complexitat (restauració, comerç, oci...) enregistrarà uns resultats molt pitjors que els de la temporada alta 2008, que tampoc foren gens positius. La reconversió del producte turístic passa també necessàriament per l'oferta complementària.

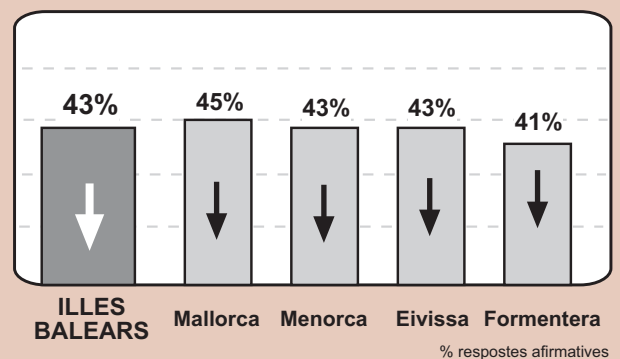
...DISMINUEIXEN ELS ÍNDEXS D'OCUPACIÓ LABORAL

TAULA N°3

CREARÀ NOUS LLOCS DE FEINA

MANTINDRÀ ELS LLOCS DE FEINA

Font: Baròmetres Gadeso. Maig 2009

La taula adjunta resulta altament significativa: al conjunt de les Balears, i a cada una de les seves illes, es considera que a la temporada alta 2009 no es crearan nous llocs de feina dins el conjunt de l'activitat turística.

No obstant, el més preocupant és que un 43% dels ciutadans i ciutadanes de la nostra comunitat creu que no

es mantindran els llocs de feina. Aquesta dada és encara més negativa a l'illa de Mallorca (45%).

Aquesta percepció pot afectar de manera rellevant als denominats fixos discontinus, i especialment a les persones que mantenen una activitat concretada bàsicament en els sis mesos de la temporada alta turística.

FORTALESES I DEBILITATS

Els ciutadans i ciutadanes tenen molt clares les fortaleSES i debilitats de la nostra activitat turística. Més encara, és molt significatiu que les seves valoracions siguin "madures". Pel això, són dignes de tenir en compte. Si es considera la importància de reactivar el turisme amb criteris de major i millor competitivitat per el conjunt de la nostra economia, és necessari tenir en compte també l'opinió ciutadana, i no només la del sector pròpiament dit.

EL TURISME, BASE DEL NOSTRE BENESTAR, PERÒ JA NO GENERA LLOCS DE FEINA

FORTALESES DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA

TAULA N° 4	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Es la base del nostre benestar	59,5 ↓	60,1 ↓	53,7 ↓	61,7 ↓	62,3 ↓
Genera llocs de feina	50,0 ↓↓	49,3 ↓↓	49,4 ↓	50,2 ↓↓	51,2 ↓↓
Ens ha obert a altres modes de viure	25,1 ↓	22,3 ↓	21,5 ↓	29,1 ↓	27,4 ↓

Font: Baròmetres Gadeso. Maig 2009

Ningú nega que el turisme ha estat, i encara continua sent, la **base del nostre benestar**, però és significatiu que aquests índexs positius comencin a disminuir, encara que no de manera alarmant.

Allà on es percep un greu problema és en la relació **activitat turística-llocs de feina**, doncs detectam una inquietud preocupant (que ja s'ha vist reflectida en la taula número 3).

Aquesta inquietud és important si tenim en compte el model seguit pel sector turístic en el seu conjunt, basat

en una mà d'obra intensiva i de baixa qualificació, que ens està conduint a una situació de desocupació i d'augment de la temporalitat i la precarietat.

Tot aquesta massa de treballadors i treballadores pot tenir greus dificultats de reinserció en el món laboral, precisament per la manca de qualificació i formació.

Totes aquestes negatives dades es donen tant al conjunt de Balears com a cada una de les illes, encara que amb distinta intensitat i amb certes característiques pròpies de cada realitat illenca.

L'ESTACIONALITAT ENCARA ÉS UNA ASSIGNATURA PENDENT

DEBILITATS DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA

TAULA N° 5	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Excessiva ocupació del territori	62,3 ↓	71,8 ↓	72,3 =	55,2 ↓	61,8 ↓
Excessiva estacionalitat	79,3 ↑↑	80,3 ↑	79,8 ↑↑	80,5 ↑↑	76,4 ↑↑
Gran dependència de l'activitat turística	59,0 ↑↑	60,2 ↑↑	59,3 ↑↑	61,3 ↑↑	55,3 ↑↑
Treball de baixa qualitat	59,0 ↑	61,3 ↑	62,2 ↑	58,3 ↑	54,1 ↑

Font: Baròmetres Gadeso. Maig 2009

Pot parèixer paradoxal que baixi la preocupació per l'**excessiva i desordenada ocupació pel nostre territori**, encara que es mantengui amb xifres molt elevades (especialment a Menorca i a Mallorca). Aquesta disminució es pot explicar sobretot perquè hi ha altres factors negatius que han assolit una màxima rellevància.

En concret, l'**estacionalitat**, de la que en parlem fa dècades sense arribar a solucionar-la, cada vegada es manifesta com a una màxima preocupació perquè afecta a l'activitat econòmica, però també a l'economia familiar, donat que la contractació laboral augmenta de dia en dia els seus

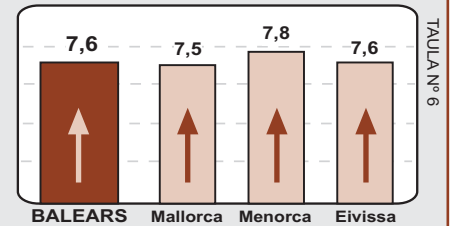
nivells de temporalitat, sense oblidar la precarietat.

Augmenta de manera molt notable la percepció d'una **excessiva dependència de l'activitat turística**. Això es encara més preocupant si consideram que aquesta activitat era la que garantia els nostres llocs de feina i el nostre benestar. És evident que l'activitat turística no és substituïble, però sí que es pot enriquir i diversificar. Sota el paraigües del "Sol i platja", hem de posar en valor el nostre territori (natura i medi ambient) i recobrir zones turístiques obsoletes i diversificar el nostre producte turístic (cicloturisme, turisme nàutic, creuers...).

LES FACILITATS DE COMUNICACIÓ: BÀSIQUES PEL NOSTRE TURISME

El transport aeri s'ha d'abordar des de dues perspectives complementàries: en primer lloc, la millora de les comunicacions aèries per l'ús dels ciutadans i ciutadanes de les illes (preus, freqüències), sobretot en els vols interinsulars i a la Península. En segon lloc, i no és un assumpte secundari, un dels valors afegits que té el nostre sector turístic, especialment a Mallorca, és la facilitat de comunicacions aèries amb els països emissors. Com es pot veure a la gràfica adjunta, la importància envers el sector aeri és més elevada a Menorca, illa on hi ha més dificultats de comunicacions directes amb els països emissors.

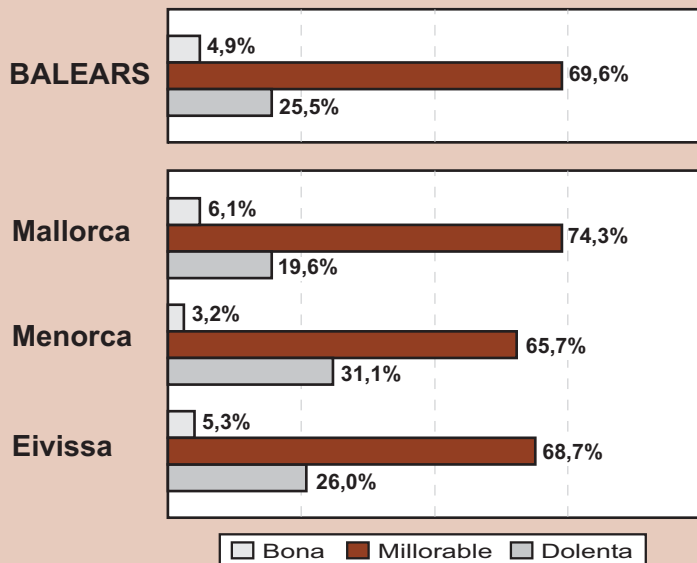
IMPORTÀNCIA DEL SECTOR AERI

TAULA N° 6

TAULA N° 7

CREIEU QUE LA SITUACIÓ ACTUAL DEL TRANSPORT AERI ÉS...

Font: Baròmetres Gadeso. Maig 2009

A la taula número 7 es pot comprovar com pel conjunt de les **Balears**, quasi un 70% creu que la situació actual del transport aeri és molt millorable i més d'un 25% la considera dolenta.

A **Mallorca** és on es considera menys dolenta la situació, encara que la majoria la qualifiqui com a millorable. Actualment, a Mallorca és on hi ha més facilitats de comunicació (tant pels autòctons com pels turistes), més tenint en compte el hub d'Air Berlin a l'aeroport de Palma.

Com hem dit abans, el problema greu el trobam a **Menorca**. No només per la manca d'intercomunicacions directes amb els mercats europeus sinó també amb la Península. Possiblement s'haurien de pendre iniciatives, tal i com han fet altres destinacions i aeroports, per aconseguir una millora d'aquestes intercomunicacions.

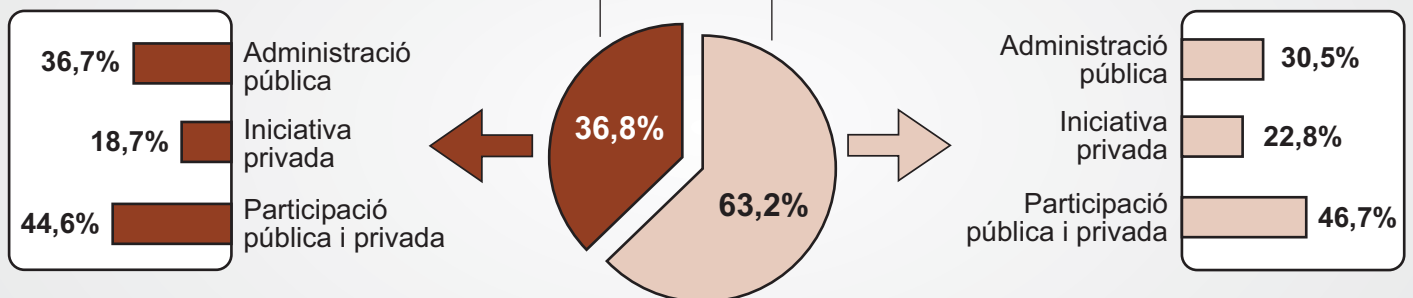
A **Eivissa**, la preocupació és menor que a Menorca però en qualsevol cas major que a Mallorca. No hem inclòs **Formentera** dins aquesta anàlisi doncs només li afecta de manera indirecta.

QUINA FÓRMULA DE GESTIÓ AEROPORTUÀRIA?

TAULA N° 8

Co-gestió (CAIB-AENA)

Transferència completa a la CAIB

Font: Baròmetres Gadeso. Maig 2009

Tots parlem del futur de la gestió dels nostres aeroports. Pel mateix, hem volgut demanar als ciutadans quina consideren la fórmula més encertada. Els resultats són evidents, encara que la fórmula proposada des del ministeri és la **co-gestió** entre la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i AENA.

En qualsevol cas, no deixa de ser significatiu que, encara que una part aposti per la iniciativa privada, la fórmula preferida pels ciutadans i ciutadanes de les nostres illes és la **transferència total de competències**, amb la participació de les administracions autonòmiques i locals i el sector privat.